

Derinimo pažyma

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimo Nr. 1273 „Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektui pateikusių institucijų pastabų, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies

Eil. Nr.	Institucija	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų vertinimas ir argumentai, kodėl neatsižvelgta į pastabas ar pasiūlymus
1.	Lietuvos architektų rūmai	1. Vadovaujantis konstituciniu teisės aktų hierarchijos principu Nuostatai kaip vietovės lygmens poįstatyminiai teisės aktai turi įgyvendinti (atitikti) visus susijusius aukštesnės galios teisės aktus - įstatymus ir nacionalinio lygmens poįstatyminius teisės aktus, todėl Nuostatų 2 punkte nurodomą teisės aktų sąrašą siūlome papildyti nuorodomis į Lietuvos Respublikos architektūros įstatymą, Lietuvos Respublikos Bendrąjį planą (toliau – LRBP) ² , Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo planą (toliau – LNKTP) ³ ir Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatus ⁴ . Papildomai atkreipiame dėmesį, kad Nuostatų tekstas turėtų būti suderintas ir su konkrečios savivaldybės, kurios teritorijoje yra parkas, bendruoju planu ir savivaldybės ir vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentais. Pažymime, kad šių teisės aktų įtraukimas būtinas siekiant išvengti teisės aktų kolizijų ir užtikrinti bendrųjų principų ir sprendinių laikymąsi. Manome, kad visi aukščiau išvardinti teisės aktai yra tiesiogiai susiję su išsamaus ir integralaus regioninių parkų teisinio reguliavimo sukūrimu.	Atsižvelgta iš dalies. Į siūlymą papildyti valstybinių parkų nuostatų 2 punktą nuoroda į Lietuvos Respublikos architektūros įstatymą neatsižvelgta, kadangi šis teisės aktas nereglamentuoja veiklos saugomose teritorijose. Dėl nuorodos į Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo planą ir Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatus. Atkreiptinas dėmesys, kad abu šie teisės aktai patvirtinti aplinkos ministro įsakymais. Atsižvelgiant į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 77 punktą, aukštesnės teisinės galios teisės akte turėtų būti vengiama nuorodų į konkrečius žemesnės galios teisės aktus. Dėl nuorodos į Lietuvos Respublikos bendrąjį planą. Manome, kad atsižvelgiant į šio dokumento sprendinių lygmenį ir jų detalumą, nurodyti šį valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentą valstybinių parkų nuostatų 2 punkte netikslinga.
		2. Pažymime, kad Nuostatuose vartojama „ <i>kultūrinių kompleksų</i> “ sąvoka Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme (toliau –	Atsižvelgta iš dalies. Dėl siūlymo Nuostatuose įvardinti kultūros paveldo objektus ir vietas Kultūros vertybių registre (toliau – KVR) įrašytais pavadinimais, kartu

		<p>NKPAĮ) (aktuali redakcija nuo 2022-07-16) jau nebevertinama, todėl vadovaudamiesi NKPAĮ 2 straipsnio 14 ir 18 dalimis prašome Nuostatuose „<i>kultūrinių kompleksų</i>“ sąvoką keisti į „kultūros paveldo objektai ir vietovės“. Taip pat kultūros paveldo objektai ir vietovės Nuostatuose turi būti įvardinami Kultūros vertybių registre (toliau – KVR) įrašytais pavadinimais, kartu nurodant KVR registracijos kodus. Nuostatuose identifikuojamų objektų pavadinimų suderinimas su KVR padidintų vertybių apsaugos aiškumą ir neabejotinai palengvintų Nuostatų taikymą praktikoje</p>	<p>nurodant jų registracijos kodus. Manome, kad tokia informacija būtų perteklinė, pasikeitus kodui, pavadinimui ar išbraukus kultūros paveldo objektą ar vietovę iš KVR, reiktų keisti Vyriausybės nutarimu tvirtinamus valstybinių parkų nuostatus.</p> <p>Be to, pažymėtina, kad valstybiniuose parkuose saugomi kultūros paveldo objektai ir vietovės išvardinti valstybinių parkų planavimo schemose (tvarkymo planuose).</p>
		<p>3. Kultūros paveldo objektų ir vietovių, patenkančių į regioninio parko teritoriją, paveldosaugos reikalavimai nustatomi individualiais ir/ar tipiniais apsaugos reglamentais arba tvarkymo planais, parengtais NKPAĮ nustatyta tvarka. Pažymime, kad specialus įstatyminis kultūros vertybių apsaugos teisinis reguliavimas negali būti keičiamas ar dubliuojamas Lietuvos Respublikos vyriausybės lygmens Nuostatų normomis, todėl siūlome Nuostatus papildyti bendra taisykle: „Nuostatų reikalavimai netaikomi kultūros paveldo objektų teritorijoms ir kultūros paveldo vietovėms. Minėtose teritorijose ir vietovėse darbų vykdymo tvarka nustatoma individualiuose ir/ar tipiniuose apsaugos reglamentuose, tvarkymo planuose ar paveldosaugos reikalavimuose, darbai atliekami nepažeidžiant nustatytų vertybių ir laikantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir Specialių žemės naudojimo sąlygų įstatymo.“ Pabrėžiame, kad ši taisyklė turi būti</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad Nuostatų projektų pirmajame skyriuje „Bendrosios nuostatos“ 2 punkte numatyta, kad veiklą regioniniame parke reglamentuoja Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas <...> <i>nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kultūros paveldo objektų tipiniai ir individualūs apsaugos reglamentai</i>, Nuostatai. <i>Kultūros paveldo objektų teritorijose ir kultūros paveldo vietovėse Nuostatų reikalavimai taikomi, kiek jie neprieštarauja kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantiems dokumentams.</i> Nuostatų 14 punkte nustatyta, kad kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose Nuostatų 10 ir 12 punktų reikalavimai taikomi, jei jie neprieštarauja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme įtvirtintiems paveldosaugos reikalavimams. Manome, kad esamų formuluočių pakanka, o siūlymas pakartoti „taisyklę“ visuose nuostatų punktuose, kuriuose formuluojami etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstus reikalavimai prieštarauja teisėkūros aiškumo principui ir Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 6 punktui, kuriame nurodyta, kad <i>teisės akto straipsnio ar punkto tekstas nekartojamas kituose straipsniuose ar punktuose.</i></p>

		<p>pakartojama visuose Nuostatų punktuose, kuriuose yra formuojami etnografiniam regionui būdingi reikalavimai statomiems pastatams, atstatomų statinių architektūrai ir gyvenviečių planavimui (pvz. Biržų regioninio parko nuostatų 7.1.3; 8; 8.1; 8.2; 13; 17.4; 25 punktai). Pažymime, kad visuose regionuose gausu registruotų kultūros vertybių, kurios neatitinka etnografiniam regionui būdingų architektūros ir planavimo tradicijų, todėl nenumačius minėtos išimties, kyla rizika, kad vadovaujantis Nuostatais (dirbtinai suteikiant etnografinius bruožus) gali būti prarastos šios unikalios vertingos savybės.</p>	
		<p>5. Rūmų nuomone Nuostatų III ir IV skyrių pavadinimai ir Nuostatuose dažnai vartojamas apibrėžimas: „etnografiniam regionui būdingų sodybų statyba ir planavimas“ prieštarauja Statybos įstatymui ir Architektūros įstatymo 1 straipsniui ir 2 straipsnio 3 dalyje pateiktam architektūros sąvokos apibrėžimui. Lingvistiškai vertinant Nuostatų III, IV skyrių pavadinimo formuluotę, galima išvada, kad sodybų planavimui taikomi specialūs (atskiri) reikalavimai. Pabrėžiame, kad architektūriniai reikalavimai taikomi visų paskirčių ir kategorijų statiniams. Statybos įstatyme, tradicinės sodybos nėra įvardijamos, kaip atskira statinių rūšis (kategorija), kuriai būtų taikomi kitokie, nei įtvirtinti Architektūros įstatyme, reikalavimai. Papildomai pažymime, kad statiniai (sodybos) yra projektavimo darbų objektas (Statybos įstatymo 1 straipsnio 1 dalis), tuo tarpu, planavimo objektas yra teritorijos (Teritorijų planavimo įstatymo 1 straipsnio 1 dalis), todėl atsižvelgdami į aukščiau</p>	<p>Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys, kad valstybinių parkų nuostatų skyrių pavadinimai suformuluoti taip, kad atitiktų STĮ 2 straipsnio 37 dalyje apibrėžtą saugomų teritorijų nuostatų reguliavimo dalyką. STĮ 2 straipsnio 37 dalyje numatyta, kad saugomų teritorijų nuostatai – teisės aktas, kuriuo nustatomi atskiros saugomos teritorijos valdymo, apsaugos ir tvarkymo organizavimo ypatumai, saugomos teritorijos steigimo tikslas, išskirtinė vertė, taip pat <u>etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįsti reikalavimai</u> arba kuriuo nustatomi saugomų teritorijų tipų bendri valdymo, apsaugos ir tvarkymo organizavimo principai ir etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįsti reikalavimai. Atsižvelgiant į tai, siūlymas valstybinių parkų nuostatuose vartojamą sąvoką „sodybų“ keisti į „gyvenviečių“ teisiškai nepagrįstas.</p>

		<p>išdėstytus argumentus, siūlome keisti Nuostatų III ir IV skyrių pavadinimus ir išdėstyti taip:</p> <p>„III skyrius APSAUGOS, ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO [Regiono pavadinimas] ARCHITEKTŪROS TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI VISOSE REGIONINIO PARKO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE.“</p> <p>„IV skyrius APSAUGOS, ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO [Regiono pavadinimas] ARCHITEKTŪROS TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO KONSERVACINIO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE“</p> <p>Sąvoką „sodyba“, visuose šių skyrių punktuose, siūlome keisti sąvoka „gyvenvietės“ ir numatyti, kad visiems pastatams ir statiniams taikomi Architektūros įstatymu apibrėžti architektūros kokybės kriterijai, pvz.: Biržų regioninio parko nuostatų 7.1.3 papunktį pakeisti ir išdėstyti taip:</p> <p>„7.1.3. [Regiono pavadinimas] etnografiniam regionui būdingą sodybų statybą (išskyrus kultūros paveldo objektų, vietovių vertybių teritorijas), pagrįsta šiam regionui taikomais architektūros ir sodybų gyvenviečių planavimo reikalavimais, plūkto molio ūkinių pastatų išsaugojimas ir atkūrimas (Pastaba: plūkto molio ūkinius pastatus siūlome išbraukti atsižvelgdami į tai, kad Labanoro regioninio parko nuostatų projekte šio reikalavimo nėra);“</p>	
		<p>6. Siekiant užtikrinti aiškesnį reguliavimą ir išvengti tų pačių sąvokų daugkartinio</p>	<p>Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys, kad didžioji dalis siūlomų perkelti valstybinių parkų</p>

	<p>pasikartojimo visuose 27-iuose Nuostatuose siūlome Nuostatų 3 punktuose suformuluotas, daugumai saugomų teritorijų bendras sąvokas ir jų apibrėžimus perkelti į Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatus⁵ ir konkretaus regiono nuostatuose palikti tik tam regionui būdingų sąvokų apibrėžimus. Rūmų nuomone turėtų būti perkeltos šios sąvokos: Apžvalgos aikštelė (regykla), Atokvėpio vieta, Dvaro (palivarko) sodyba, Kraštovaizdžio estetinė vertė, Lankomi objektai, Mažieji kraštovaizdžio architektūros elementai, Mokomasis takas, Pažintinis takas; Poilsiavietė, Rekreaciniai pastatai, Stovyklavietė, Tradicinė etnografinio regiono architektūra. Pažymime, kad visuose Nuostatuose kartojant tas pačias sąvokas kuriamas perteklinis teisinis reguliavimas. Perkėlus bendras sąvokas į vieną dokumentą, Nuostatai galėtų būti papildomi nuoroda: „Kitos Nuostatuose vartojamos sąvokos atitinka jų apibrėžtis, pateiktas 2 punkte nurodytuose teisės aktuose. Kultūrinis, miestiškasis ir saugomas kultūrinis kraštovaizdis suprantamas taip kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos bendrajame plane ir Lietuvos nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plane.“</p>	<p>nuostatuose vartojamų sąvokų (pvz., apžvalgos aikštelė (regykla), atokvėpio vieta, dvaro (palivarko) sodyba, kraštovaizdžio estetinė vertė ir kt.) Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatuose nevartojamos. Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 11 punkte numatyta, kad Įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose neturi būti apibrėžiamos įstatymuose vartojamos ar jau apibrėžtos sąvokos, <i>tačiau gali būti apibrėžiamos tik tame įgyvendinamajame teisės akte vartojamos sąvokos.</i> Pažymėtina, kad parkų nuostatuose pateikiama sąvokų apibrėžtis yra susijusi su valstybiniais parkais, kurių teritorijos apima ne vien su rekreacija susijusias teritorijas. Apibendrinant, manome, kad toks siūlymas yra netikslingas ir nepagrįstas.</p>
	<p>7. Atkreipiame dėmesį, kad nekilnojamųjų kultūros vertybių atkūrimas galimas tik NKPAĮ 23 straipsnio 5 dalyje išvardintais atvejais (<i>neišlikusios nekilnojamosios kultūros vertybės atkūrimas išimtiniais atvejais pagal nustatytas neišlikusias vertingąsias savybes, atliekant tyrimais pagrįstus tvarkomuosius paveldosaugos, statybos ir kraštotvarkos darbus. Atkuriant</i></p>	<p>Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys, kad Nuostatų projektų pirmajame skyriuje „Bendrosios nuostatos“ 2 punkte numatyta, kad veiklą regioniniame parke reglamentuoja Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas <...> <i>nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kultūros paveldo objektų tipiniai ir individualūs apsaugos reglamentai, Nuostatai. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir kultūros paveldo vietovėse Nuostatų reikalavimai taikomi, kiek jie neprieštarauja</i></p>

		<p><i>išsaugomos atkuriamos vertybės išlikusios dalys ir elementai, jie grąžinami į pirminę vietą, tiksliai pakartojamos ar naujai sukuriamos neišlikusios dalys ir elementai), todėl „atkūrimas“, kaip vienas iš Nuostatų tikslų, gali būti nurodomas tik gamtinių kompleksų ir objektų atžvilgiu.</i></p>	<p><u>kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantiems dokumentams.</u> Nuostatų 14 punkte nustatyta, kad kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose Nuostatų 10 ir 12 punktų reikalavimai taikomi, jei jie neprieštarauja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme įtvirtintiems paveldosaugos reikalavimams. Manome, kad minėtų nuostatų pakanka, kad kultūrinių kompleksų ir objektų (vertybių) atkūrimas būtų vykdomas nepažeidžiant NKPI nuostatų.</p>
		<p>8. LRBP sprendiniais suformuoti ir aprašyti kultūrinio kraštovaizdžio tipai. „Kultūrinis kraštovaizdis suvokiamas kaip žmogaus veiklos sukurtas ir jo harmoningą sambūvį su aplinka atspindintis kraštovaizdis. Šiuo pagrindu saugomos istoriškai susiformavusios vertingos panoramos, siluetai, perspektyvos, gatvių išklotinės, dėl to siūlome Nuostatuose aiškiai įvardinanti unikalius kiekvieno regiono gamtinius ir kultūrinius kraštovaizdžius. Pažymime, kad kraštovaizdžiai yra ne mažiau svarbus regioninio parko vertę formuojantis junginys, kurio tinkama priežiūra leidžia užtikrinti gamtinių ir kultūros paveldo objektų ir vietovių vizualinį suvokimą ir kartu apsaugą. Atkreipiame dėmesį, kad saugomi kultūriniai kraštovaizdžiai yra formuojami kultūros paveldo išteklių (KVR duomenų) pagrindu ir sudaro Lietuvos kultūrinio kraštovaizdžio sistemos dalį. Visaverčio saugomo kultūrinio kraštovaizdžio tipai išskiriami atsižvelgiant į skirtingus antropogeninės veiklos suformuotus paveldo arealus. Šie arealai nėra homogeniški juos sudaro skirtingi, pagal reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių pobūdį, objektai. Atsižvelgiant į paveldo arealo kultūrinę vertę ir svarbą saugant tautos identitetą bei skirtingų reikšmingumą lemiančių vertingųjų</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Dėl unikalių kultūrinių kraštovaizdžių įteisinimo. Pažymėtina, kad nacionalinės reikšmės ir regioninės reikšmės kultūros paveldo arealai įteisinti teritorijų planavimo dokumente - Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane ir į šį valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentą integruotame Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plane. Todėl nėra tikslo šiuos sprendinius perkelti į valstybinių parkų nuostatus. Be to, Valstybinės saugomų teritorijų tarnyba pagal valstybinių parkų kraštovaizdžio struktūros schemų rengimo metodiką kiekvienam valstybiniam parkui yra parengusi ir patvirtinusi valstybinio parko kraštovaizdžio struktūros schemą. Kraštovaizdžio struktūros schemose kiekvieno valstybinio parko atveju kraštovaizdis iki kraštovaizdžio apylinkės lygmens plotų yra detalizuojamas pagal tos vietovės gamtinį ir kultūrinį pobūdį, kraštovaizdžio sukultūrinimo intensyvumą, išskiriami vertingiausi kraštovaizdžiai, įskaitant kultūrinius, nustatoma jų svarba, vertė, kraštovaizdžio struktūros ypatumai ir pan. Kiekvienas valstybinis parkas turi kraštovaizdžio struktūros aprašą, kuriuo suinteresuotos institucijos gali naudotis priimant ir pagrindžiant atitinkamus sprendimus dėl teritorijų apsaugos, naudojimo, statybų, žemės ūkio ir kitos veiklos reglamentavimo.</p>

		<p>savybių pobūdį ar jų derinį, formuojami nacionalinės reikšmės ir regioninės reikšmės kultūros paveldo arealai (LNKTP 86 punktas). LRBP 385 punkte nurodomi pagrindiniai kultūrinių kraštovaizdžių tipai ir pateikiamas jų aprašymas:</p> <p>urbanizuotas miestiškasis – miestai, miesteliai, juose esantys statiniai ir jų kompleksai (istoriniai senamiesčiai, naujamiesčiai ir jų dalys, parkai, želdynai miestovaizdžiai);</p> <p>urbanizuotas kaimiškasis – dvarai (sodybos, kompleksai, pavieniai dvarų pastatai, dvarvietės), etnografiniai kaimai, bažnytkaimiai ir jų dalys;</p> <p>urbanizuotas techninis inžinerinis – senieji keliai, geležinkeliai ir jų priklausiniai, tiltai, malūnai, fortifikacijos objektai, kiti technikos paveldo objektai ir jų dalys;</p> <p>archaiškasis – archeologiniai objektai (piliakalniai, alkakalniai, senovės gyvenvietės ir kt., jų dalys); memorialiniai objektai (kapinės, kryžiai ir kt.), jų teritorijos ir dalys.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, jog arealai ir saugomi kultūriniai kraštovaizdžiai turi GIS teritorinę dimensiją, todėl įgyvendinant LRBP ir LNKTP sprendinius siūlome visuose Nuostatuose, remiantis KVR duomenimis, išskirti (identifikuoti) ne tik gamtinius, bet ir kiekvieno regiono unikalius kultūrinius kraštovaizdžius ir įteisinti (numatyti) kraštovaizdžių apsaugai ir priežiūrai reikalingų darbų atlikimą, papildant Nuostatus nauju punktu: „saugomo kultūrinio kraštovaizdžio ypatybių išryškinimo darbai - želdinių ir menkaverčių statinių, dengiančių kultūros paveldo objektus ar kultūros paveldo</p>	
--	--	--	--

		<p>vietovių vertingąsias savybes šalinimo darbai - atidengiant vertinimo tarybos aktais fiksuotas išsklotines, perspektyvas, panoramas bei siluetus.“</p>	
		<p>9. Pažymime, kad Nuostatuose neužsimenama apie kultūros ir tautinio paveldo įveiklinimą, įgyvendinimą derinant tradicines bei šiuolaikines, inovatyvias priemones. Atsižvelgdami į tai, kad saugomų kraštovaizdžių, kultūros paveldo objektų ir vietovių saugojimas yra nuolatinis „gyvas“ procesas, siūlome Nuostatuose detalizuoti kultūrinio turizmo, rekreacijos ir kitų LRBP 173 punkte nurodytų priemonių, skirtų kultūrinių kraštovaizdžių, kultūros paveldo objektų ir vietovių įveiklinimui, įgyvendinimo tvarką.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Kaip jau buvo minėta, saugomų teritorijų nuostatų reguliavimo dalykas apibrėžtas STĮ 2 straipsnio 37 dalyje, kurioje numatyta, kad saugomų teritorijų nuostatai – teisės aktas, kuriuo nustatomi atskiros saugomos teritorijos valdymo, apsaugos ir tvarkymo organizavimo ypatumai, saugomos teritorijos steigimo tikslas, išskirtinė vertė, taip pat <u>etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįsti reikalavimai</u> arba kuriuo nustatomi saugomų teritorijų tipų bendri valdymo, apsaugos ir tvarkymo organizavimo principai ir etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįsti reikalavimai. Kitaip tariant, nėra teisinio pagrindo išplėsti įstatyme nustatytą saugomų teritorijų nuostatų turinį ir numatyti priemonių, skirtų kultūrinių kraštovaizdžių, kultūros paveldo objektų ir vietovių įveiklinimui, įgyvendinimo tvarką.</p> <p>Manome, kad šiam tikslui Kultūros ministerija ar jos įgaliota institucija turėtų parengti specialią tvarką, kurioje būtų nustatytos bendros taisyklės, taikomos visai šalies teritorijai, o neapsiribojama konkrečia saugoma teritorija, kadangi kiltų pavojus, kad tokiu atveju bus susiaurinta LRTBP 173 punkte nurodytų priemonių prasmė.</p>
		<p>10. Nuostatuose (pvz.: Biržų regioninio parko nuostatų 6 punkte) nurodoma, kad <i>kraštovaizdžio tvarkymo zonose teritorijos naudojamos ir apsauga reguliuojama</i> vadovaujantis Saugomų teritorijų tipiniu apsaugos reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinio apsaugos reglamento patvirtinimo“. Pažymime, kad šio teisės akto reglamentavimas, atsižvelgiant į aktualias NKPAĮ, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo ir Architektūros įstatymų redakcijas yra</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad LRTBP ir LNKTP sprendiniai, kaip ir kiti valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentai, pagal Teritorijų planavimo įstatymą galioja visoje šalies teritorijoje, įskaitant ir saugomas teritorijas, todėl jų įrašymas į nuostatus būtų perteklinis.</p> <p>Be to, LRTBP ir LNKTP sprendiniai ir juose nustatytos konkrečios priemonės įgyvendinamos 2 būdais:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) per saugomų teritorijų planavimo dokumentus (įskaitant valstybinių parkų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus)), kuriuos rengiant privaloma vadovautis LRTBP ir LNKTP sprendiniais; 2) per VSTT ir saugomų teritorijų direkčių parengtas konkrečias, kasmetines ar ilgesniam laikotarpiui patvirtintas teritorijų apsaugos ir tvarkymo

	<p>nepakankamas, todėl siūlome nuostatą papildyti nuoroda į LRBP ir LNKTP ir išdėstyti taip: „Kraštovaizdžio tvarkymo zonose teritorijos naudojamos ir apsauga reguliuojama vadovaujantis Saugomų teritorijų tipiniu apsaugos reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinio apsaugos reglamento patvirtinimo, Lietuvos Respublikos Bendrojo planu⁶ ir Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo planu⁷.“</p>	<p>programas, veiksmų planus, numatytus STĮ. Apibendrinant, manome, kad atsižvelgiant į siūlomų dokumentų sprendinių lygmenį ir jų detalumą, nurodyti LRTBP ir LNKTP valstybinių parkų nuostatų 6 punkte netikslinga.</p>
	<p>11. Atkreipiame dėmesį, kad kraštovaizdžio draustiniuose draudžiama visų rūšių veikla galinti pažeisti nustatytų kultūros paveldo objektų ir vietovių vertingųjų savybių apžvalgą, todėl siūlytume Nuostatuose išskirti ne vieną ar kelis konkrečius draudimus, o pateikti bendrą taisyklę: kultūrinių kraštovaizdžių teritorijose draudžiama veikla galinti pažeisti nustatytų kultūros paveldo objektų ir vietovių vertingųjų savybių (panoramų, perspektyvų, siluetų, išklotinių) apžvalgą.</p>	<p>Neatsižvelgta. Manome, kad tokie siūlomi apribojimai pernelyg abstraktaus ir plataus turinio ir jų įgyvendinimas būtų sunkiai kontroliuojamas. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad toks siūlymas iš dalies dubliuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, pvz., 60 str. 3 d. nustatytus apribojimus, numatančius, kad viešajam pažinimui ir naudojimui saugomo kultūros paveldo objekto teritorijoje, vietovėje ir (ar) jų apsaugos zonose draudžiama: 2) saugomo objekto teritorijoje, vietovėje ir jų apsaugos zonose: a) statyti statinius, kurie dėl savo aukščio, apimties ar išraiškos būdo arba formos <u>nustelbtų nekilnojamąsias kultūros vertybes arba trukdytų jas apžvelgti</u>;</p>